

ที่ ศธ ๐๒๑๐.๐๒/๑๓๙๐

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม.๑๐๓๐๐

ลำดับ	2618	หน้า
วันที่	5	15
ปี	๒๕๖๐	๒๕๖๐

✓ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว (ล) ๑๐๘๙๗ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙ จำนวน ๑๕๐ ชุด
 ๒. (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. จำนวน ๑๕๐ เล่ม
 ๓. คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. จำนวน ๑๕๐ เล่ม
 ๔. ผลการสำรวจความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆ ของสังคมที่มีต่อสถานการณ์และบทบาทภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน ๑๕๐ ชุด
 ๕. แผ่นดิสก์บรรจุรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ๓ และ ๔ จำนวน ๑ แผ่น

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

(๑) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ มาตรา ๑๕ กำหนดให้การจัดการศึกษามี ๓ รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนและให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวไม่ปรากฏแนวทางการจัดการศึกษาและการบริหารและการจัดการศึกษาในส่วนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่จะสามารถตอบสนองหลักการดังกล่าวให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

/(๒) กระทรวงศึกษาธิการ ...

(๒) กระทรวงศึกษาธิการขอถอนร่างเดิมคือ (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาดลอดชีวิต พ.ศ. ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๙ (ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) และขอเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. แทน เนื่องจาก "การศึกษาดลอดชีวิต" เป็นหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งครอบคลุมการศึกษาทั้งสามรูปแบบ แต่หน่วยงานที่เสนอพระราชบัญญัตินี้มีการกีดกันขอบเขตเฉพาะการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเท่านั้น

๑.๒ เหตุผลและความจำเป็น

กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลักการศึกษาดลอดชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ดังนั้น เพื่อให้หลักการดังกล่าวสามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ และเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง เพื่อให้บุคคลมีโอกาสการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันจะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น โดยมีเหตุผลและความจำเป็นดังนี้

(๑) เป็นหลักประกันสิทธิและโอกาสของประชาชนในการที่จะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามมาตรา ๘ (๑) ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๒) สร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกบุคคล

(๓) ส่งเสริมสนับสนุนการนำกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติตามบทบัญญัติของมาตรา ๘ มาตรา ๙ (๓) (๔) (๕) (๖) มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๕ (๒) (๓) มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๖ ให้ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

(๔) เป็นหลักประกันว่าการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามมาตรา ๑๕ (๒) (๓) ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมีองค์กรรับผิดชอบที่ชัดเจน อันจะเป็นหลักประกันว่าประชาชนจะได้รับโอกาสการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างแน่นอน

(๕) ความมีเอกภาพ ความคล่องตัว และความมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายและประเทศชาติมากยิ่งขึ้น

๒. รายละเอียดเรื่องที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณาแล้วเห็นควรให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ขึ้นโดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ เจตนารมณ์

การตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย พ.ศ. มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ภายใต้มาตรการส่งเสริม สนับสนุน และการบริหารและการจัดการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยที่มีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ตามหลักการ การจัดการศึกษาที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติบัญญัติไว้

๒.๒ หลักการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๑) การให้บุคคลและสังคมได้รับบริการการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน

(๒) การให้บุคคลมีโอกาสดูแลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีความ เชื่อพื้นฐานว่าการศึกษาคือสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์และบุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ ตลอดชีวิต

(๓) การให้บุคคลได้รับความเสมอภาคและความเป็นธรรมในการเข้าถึง โอกาสการได้รับบริการการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง มีคุณภาพ และเหมาะสมกับสภาพวิถีชีวิต ของแต่ละบุคคล

(๔) การกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของสถาบัน ต่างๆ ของสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ภาคีเครือข่ายและสถาบันอื่นของสังคมมีสิทธิและ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

(๕) การพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา และเพิ่มขีดความสามารถ ในการผลิต และการแข่งขันของประเทศ

๒.๓ แนวการส่งเสริมและสนับสนุน

(๑) ผู้เรียน มีสิทธิได้รับการสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการศึกษา และสิทธิประโยชน์อื่นตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับ ผู้พ้นวัยการศึกษาภาคบังคับแล้ว แต่ยังไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุน ทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล ตามที่คณะกรรมการกำหนด

/(๒) ผู้จัดการกิจกรรม ...

(๒) ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากรัฐในการจัดการศึกษา การพัฒนาวิชาการ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการศึกษา การยกย่องประกาศเกียรติคุณ และสิทธิประโยชน์อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

(๓) ผู้ส่งเสริมสนับสนุน ได้รับการยกย่องประกาศเกียรติคุณและสิทธิประโยชน์อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

๒.๔ การบริหารและการจัดการ

การบริหารและการจัดการในรูปแบบคณะกรรมการโดยแบ่งโครงสร้างองค์กรออกเป็นสามระดับ คือ ส่วนกลาง จังหวัด และสถานศึกษา โดยแต่ละระดับมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) ส่วนกลาง มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรให้คำปรึกษา ด้านนโยบาย แผน มาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุน ทรัพยากรและประสานความร่วมมือการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

มีคณะอนุกรรมการภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม ประสานความร่วมมือ เสนอสภาพปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งให้คำปรึกษา และเผยแพร่ผลการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย

มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหน่วยงานกลางในการจัดทำข้อเสนอนโยบาย แผน มาตรฐาน ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒) จังหวัด มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด เป็นองค์กรให้คำปรึกษา พิจารณาความร่วมมือ และส่งเสริมสนับสนุนของสถาบันสังคมต่างๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด

มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดหรือกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี

//(๓) สถานศึกษา ...

(๓) **สถานศึกษา** มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และจัดการศึกษาเอกชนระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่าย และสถานศึกษาอาจจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นหน่วยจัดกิจกรรมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

๒.๕ ความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการยกร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ได้เปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ดังนี้

(๑) รับฟังความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกระทรวงของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ทุกแห่งทั่วประเทศ และนักวิชาการจากสถาบันสังคมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชน และภาคชุมชน โดยได้จัดประชุมพิจารณาจัดทำยก (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้หลายครั้ง รวมทั้งเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งพบว่า ไม่มีข้อคัดค้านส่วนที่เป็นสาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้แต่อย่างใด สำหรับข้อคัดค้านที่มีผู้เสนอบางส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อของ (ร่าง) พระราชบัญญัติ เช่น บางส่วนมีความเห็นว่า (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้ควรชื่อพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน หรือเกี่ยวกับสถานภาพ หรือฐานะขององค์กร ควรมีฐานะเป็นส่วนราชการระดับกรม หรือระดับสำนักงาน ที่ทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมดโดยเอกเทศ เป็นต้น

(๒) ทำการสำรวจความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ทั้ง ๗๖ จังหวัดหรือ ๑๗๕ เขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ที่มีต่อสถานภาพและบทบาทภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๐ มกราคม - ๖ มีนาคม ๒๕๕๐ โดยใช้แบบสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และนักวิชาการของภาคส่วนต่าง ๆ ได้ข้อมูลทำการวิเคราะห์จำนวน ๗๐๕ ชุด จากองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ จำนวน ๗๐๕ องค์กร ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓๐๕ แห่ง สถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑๖๙ แห่ง สถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน ๘๒ แห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน ๖๐ แห่ง สถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน ๕๘ แห่ง และสถานศึกษาอุดมศึกษา จำนวน ๓๑ แห่ง ปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

(๒.๑) ถ้ายึดถือ "ประโยชน์ที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายจะได้รับ ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ความเหมาะสมกับขอบเขตภารกิจที่รับผิดชอบ และการได้รับความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมทุกระดับ" ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนควรมีสถานภาพเป็นส่วนราชการระดับกรม โดยเป็นนิติบุคคล

(๒.๒) ถ้ายึดถือ "ความจำเป็นเร่งด่วนของการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (อายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) ให้ถึงระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย และการสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมในการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ของประชาชนให้กว้างขวางมากกว่าที่เป็นอยู่" ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนควรมีบทบาทภารกิจหลัก คือ เป็นผู้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายร้อยละ ๘๐ ส่วนอีกร้อยละ ๒๐ ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคส่วนอื่นจัด

(ดูรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔)

๒.๖ ประเด็นที่จะเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

กระทรวงศึกษาธิการ ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติให้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ขึ้น ดังมีสาระสำคัญตามที่เสนอข้างต้น

๓. ผลกระทบของการมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

หากคณะรัฐมนตรี มีมติให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. แล้วจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ผลกระทบต่อนโยบายของรัฐบาล

การกำหนดให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. เป็นการผลักดัน และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลปรากฏผลเป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวางและรวดเร็วยิ่งขึ้นในด้านการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งมั่นจะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนการให้ภาคส่วนต่างๆ ของสังคม อาทิ ครอบครัวยุคใหม่ สถานบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา ประชาชน และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างคน สร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม และความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในชาติ

๓.๒ ผลกระทบต่อความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรีต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

หากคณะรัฐมนตรี มีมติให้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ขึ้น จะส่งผลให้คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายสังคม ด้านการปฏิรูปการศึกษาได้รับการผลักดันและนำไปสู่การปฏิบัติ โดยกลไกการบริหารและการจัดการตามแนวทางที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ...ได้บัญญัติไว้

๓.๓ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการจัดการศึกษาให้กับประชากรกลุ่มใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในระดับฐานรากซึ่งเป็นกำลังหลักในการผลิตและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น ถ้าประชาชนกลุ่มดังกล่าวมีโอกาสได้รับการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. นี้ จะส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๓.๔ ผลกระทบต่อการเงินและงบประมาณของประเทศ

การให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเพิ่มเงินและงบประมาณของประเทศอันเกี่ยวเนื่องกับองค์กรและบุคลากรตามโครงสร้างใหม่แต่ประการใด ทั้งนี้เพราะการมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ดังกล่าว ไม่ได้นำไปสู่การขยายโครงสร้างองค์กรหรือการเพิ่มอัตรากำลังบุคลากรแต่อย่างใด เพียงแต่ปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจจากผู้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันสังคมเป็นผู้จัดเป็นหลัก ขณะเดียวกันจะได้มีการระดมทุนทางสังคมทุกรูปแบบ ทุกประเภท และทรัพยากรของทุกสถาบันสังคม มาใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับประชาชนได้อย่างกว้างขวาง ทั้งถึงและมีประสิทธิภาพมากกว่าที่ผ่านมาและที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้รัฐประหยัดเงินและงบประมาณต่อหน่วยในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.

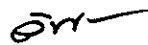
๓.๕ ผลกระทบทางสังคมและการเมืองต่อบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง

การให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. จะส่งผลกระทบทางสังคมและการเมืองต่อบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะทำให้สถาบันสังคมต่างๆ นับตั้งแต่ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย อันจะนำไปสู่ความเป็นปึกแผ่นทางสังคม เกิดประชาคมทางการศึกษา และสังคมการเรียนรู้อย่างกว้างขวางที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทุกชุมชนทั่วประเทศ มีการนำทุนทางสังคมมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาที่คึกคักมากขึ้น สังคมสามารถเลือกรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

สำหรับผลกระทบทางการเมืองต่อบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องจากการให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. อาทิ พรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในลักษณะอื่นๆ จะให้การส่งเสริมสนับสนุน เพราะการมีพระราชบัญญัตินี้เป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายหรือเจตนารมณ์ของทุกพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในลักษณะอื่น

จึงเรียนมาเพื่อขอเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. เพื่อโปรดนำเสนอดังกล่าวขึ้นที่รัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิจิตร ศรีสุวาน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๒๖๗๒

โทรสาร ๐ ๒๒๔๐ ๑๖๔๔

ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๑๐๗๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ กันยายน ๒๕๔๙

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. . .

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๕๐๕ (คกก.๕)/๘๕๔๕ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๙

ตามที่ได้ขอให้ไปชี้แจงหรือส่งผู้แทนไปชี้แจงเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ในที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ (ฝ่ายการต่างประเทศ การศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม) นั้น

ในคราวประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ (ฝ่ายการต่างประเทศ การศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม) เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการกฤษฎีกาฯ ได้พิจารณาแล้วมีประเด็นอภิปรายและมติ ดังนี้

ประเด็นอภิปราย

คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ (ฝ่ายการต่างประเทศ การศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม) พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ (ฝ่ายการต่างประเทศ การศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม) ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๘ แล้ว มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการออกร่างพระราชบัญญัติการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปได้ และให้ความเห็นชอบในหลักการให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ แต่เนื่องจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยังมีข้อสังเกตและความเห็นที่แตกต่างกันในเนื้อหาสาระของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ในหลายประเด็น จึงให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพรับเรื่องดังกล่าวไปหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อยุติที่ชัดเจนก่อน แล้วให้นำเสนอคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ (ฝ่ายการต่างประเทศ การศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม) พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และกระทรวงศึกษาธิการได้รายงานผลการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาของกระทรวงศึกษาธิการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. มาเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ (ฝ่ายการต่างประเทศ การศึกษา

/การศาสนา . . .

การศาสนาและวัฒนธรรม) พิจารณาแล้วเห็นว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและได้ข้อยุติที่ชัดเจนร่วมกันแล้ว จึงเห็นควรให้ความเห็นชอบให้แก่ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. ตามผลการประชุมฯ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอได้

มติคณะกรรมการกฤษฎีกา

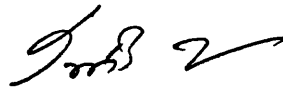
๑. เห็นควรอนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการถอนร่างพระราชบัญญัติการศึกษา
นอกโรงเรียน พ.ศ. ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปได้
ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ

๒. เห็นควรอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต
พ.ศ. และที่แก้ไขเพิ่มเติมตามผลการประชุมระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา
แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ให้ความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๙ อนุมัติตามมติคณะกรรมการ
กฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๕ (ฝ่ายการต่างประเทศ การศึกษา การศาสนาและ
วัฒนธรรม)

จึงเรียนยินยันทมา ได้ส่งร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ไปเพื่อสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาตรวจพิจารณาตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไปแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นางโฉมศรี อารยะศิริ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทราบ

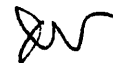
มอบ สป.

สำนักนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๖-๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

(B967/E/ส)

(นายจาตุรนต์ ฉายแสง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

**(ร่าง) พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย**

พ.ศ.

กระทรวงศึกษาธิการ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบ (ร่าง) พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ครอบคลุม
ทุกภาคส่วนของสังคม

เหตุผล

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิต
สำหรับประชาชน และทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษา
ในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้
และเพื่อให้การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นไปอย่างมีระบบต่อเนื่อง มีระบบการ
บริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอันจะทำให้บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของตนได้ตามศักยภาพ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ร่าง)
พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งอื่นใด ที่ได้บัญญัติไว้
แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” หมายความว่า การส่งเสริม
สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ
สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีโอกาสและความพร้อมในการจัดการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้บุคคลมีโอกาสการเรียนรู้และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่าง
ต่อเนื่องตลอดชีวิต

“สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามพระราชบัญญัตินี้

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสังกัดสำนักงาน

“ภาคีเครือข่าย” หมายความว่า บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถานศึกษาสังกัดอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสถาบันสังคมอื่นที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“ผู้เรียน” หมายความว่า ผู้ที่ศึกษาเรียนรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“ผู้จัดการเรียนรู้” หมายความว่า ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“ผู้ส่งเสริมสนับสนุน” หมายความว่า ผู้ที่มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้หรือให้มีการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

“สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด” หมายความว่า รวมถึงสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

“กระทรวง” หมายความว่า กระทรวงศึกษาธิการ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑ หลักการและเป้าหมาย

มาตรา ๖ การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหลักการดังต่อไปนี้

- (๑) หลักความสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการ และความแตกต่างของบุคคล และชุมชน
- (๒) หลักความต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตายตามศักยภาพ และความสนใจ
- (๓) หลักความเสมอภาค ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน
- (๔) หลักการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและหลักการมีส่วนร่วมของสถาบันต่างๆ ของสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ภาคีเครือข่ายและสถาบันอื่นของสังคม มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
- (๕) หลักการพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา และเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต และการแข่งขันของประเทศ

มาตรา ๗ การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ดำเนินการตามเป้าหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคน และสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ
- (๒) ส่งเสริมให้สถาบันสังคมเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- (๓) ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคีเครือข่าย เกิดแรงจูงใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรา ๘ การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พึงให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์ โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถเลือกใช้บริการได้หลากหลายตามความต้องการของตนเอง

(๒) ผู้จัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามศักยภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยบูรณาการความรู้ ปณิธานคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม

(๓) ผู้ส่งเสริมสนับสนุน ซึ่งเป็นผู้ที่เอื้อประโยชน์ให้กับผู้จัดการเรียนรู้ และผู้เรียนในด้านต่างๆ ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

หมวด ๒

การส่งเสริมและสนับสนุน

มาตรา ๙ ให้กระทรวงกำหนดนโยบายและมาตรการ ในการส่งเสริมสนับสนุน และประสานงาน ให้ทุกสถาบันในสังคมจัดการเรียนรู้ พัฒนาเครือข่ายของการเรียนรู้ โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา

มาตรา ๑๐ ให้กระทรวงจัดสรรทรัพยากรและให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้เรียน ผู้จัดการเรียนรู้ และผู้ส่งเสริมสนับสนุน ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการศึกษา และสิทธิประโยชน์อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับผู้พ้นวัยการศึกษาภาคบังคับแล้ว แต่ยังไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีสิทธิได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล ตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) ผู้จัดการเรียนรู้ที่แจ้งความประสงค์เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อหน่วยงานที่คณะกรรมการกำหนด พึงได้รับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจากรัฐในการจัดการศึกษา การพัฒนาวิชาการ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อการศึกษา การยกย่องประกาศเกียรติคุณ และสิทธิประโยชน์อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

(๓) ผู้ส่งเสริมสนับสนุนพึงได้รับการยกย่องประกาศเกียรติคุณและสิทธิประโยชน์อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดสรรทรัพยากรและสิทธิประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ให้กระทรวงส่งเสริม สนับสนุน ให้หน่วยงานของรัฐและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม ในการจัดและพัฒนาศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ เช่น แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สื่อ และเทคโนโลยี ที่หลากหลายและเพียงพอ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ได้โดยสะดวก

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(๓) ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่าย ได้รับโอกาสในการจัดสรรทรัพยากรและเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

หมวด ๓

คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

มาตรา ๑๒ ให้สำนักงานจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริม สนับสนุน การบริหารและการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๓ ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง โดยได้รับความร่วมมือ ส่งเสริม และสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

หมวด ๔

การบริหารและการจัดการ

มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า “กศน.” ประกอบด้วย

(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบเอ็ดคน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นกรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนแปดคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านอุตสาหกรรม ธุรกิจและบริการ ด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านรวมกัน

(๓) กรรมการผู้แทนภาคีเครือข่าย จำนวนแปดคน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์จากผู้แทนภาคีเครือข่ายกลุ่มผู้จัดการเรียนรู้ ผู้แทนภาคีเครือข่าย กลุ่มผู้เรียน และผู้แทนภาคีเครือข่ายกลุ่มผู้ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตาม (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

(๒) กำหนดแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากร ให้เป็นไปตามแผนการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๓) ให้คำปรึกษา และส่งเสริม สนับสนุน เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรและประสานความร่วมมือการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๔) ให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๕) ให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การเทียบระดับการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา

(๖) ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๘) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๖ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า “เลขาธิการ กศน.” ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการ และบริหารราชการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงาน มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหน่วยงานกลาง ในการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และดำเนินการในฐานะเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒) จัดทำข้อเสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผน และมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๓) ส่งเสริมและดำเนินการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การวิจัย การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา พัฒนานุเคราะห์ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๔) ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา

(๕) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ร่วมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๖) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การศึกษาทางไกล สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา วิทยุชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องของประชาชน

(๗) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๘) ปฏิบัติงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

การแบ่งส่วนราชการ ของสำนักงานตามวรรคหนึ่ง ให้ออกเป็นกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะอนุกรรมการภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” เรียกโดยย่อว่า “อภ.กศน.” ประกอบด้วยผู้แทนภาคีเครือข่ายกลุ่มผู้เรียน กลุ่มผู้จัดการเรียนรู้ และกลุ่มผู้ส่งเสริมสนับสนุน มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกของภาคีเครือข่าย

(๒) เสนอสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคณะกรรมการ

(๓) ให้คำปรึกษาแก่ภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และพัฒนารูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(๔) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลและผลการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย

(๕) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

จำนวนอนุกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มาของประธานและอนุกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๘ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กศน.จังหวัด” หรือคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า “กศน.กทม.” แล้วแต่กรณี ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่น จำนวนห้าคน ประกอบด้วย เกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด แรงงานจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด หรือผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ แล้วแต่กรณี

(๒) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านอุตสาหกรรม ธุรกิจและบริการ ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านรวมกัน

(๓) กรรมการผู้แทนภาคีเครือข่าย จำนวนสี่คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ จากผู้แทนภาคีเครือข่าย

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหากรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๙ คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำปรึกษาและพิจารณาความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันสังคมอื่น

(๒) ส่งเสริม สนับสนุนบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เพื่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) ติดตามการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งสภาพความต้องการการพัฒนาของท้องถิ่น

(๔) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

มาตรา ๒๐ ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.จังหวัด” หรือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.กทม.” แล้วแต่กรณี เป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงาน และเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี

หน่วยงานการศึกษามรรคหนึ่ง มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด หรือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และสังกัดสถานศึกษาในเขตที่รับผิดชอบ และมีฐานะเป็นผู้บริหารการศึกษามรรคหนึ่งว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด หรือสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๑ ให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่าย

การดำเนินงานของสถานศึกษามรรคหนึ่ง อาจจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นหน่วยจัดกิจกรรมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

การจัดตั้ง ยุบ เลิก รวม การกำหนดบทบาท อำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษามรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวง

มาตรา ๒๒ การจัดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาแห่งใดซึ่งจัดการศึกษาในรูปแบบใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการออกประกาศกำหนด

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการตามวรรคหนึ่ง ตลอดทั้งวาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง

บทเฉพาะกาล

.....

มาตรา ๒๓ บรรดากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศและคำสั่งเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และจนกว่าจะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๔ ให้สำนักบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามพระราชบัญญัตินี้

บรรดาอำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน หนี้ หน่วยงาน สถานศึกษา อัตราค่าจ้าง ข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานราชการ บุคลากรอื่น และเงินงบประมาณของสำนักบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน ให้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา ๒๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจนกว่าจะมีการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๒๖ ให้ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนจังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบโรงเรียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด หรือผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี จนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด หรือผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้เลขาธิการการแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๒๗ ให้รัฐมนตรีจัดทำบัญชีรายชื่อสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจของ สถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ และประกาศรายชื่อสถานศึกษาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา ภายในเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ถือว่าสถานศึกษาตามบัญชีรายชื่อที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเป็นสถานศึกษาตาม พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๘ ในวาระเริ่มแรก ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้คณะกรรมการส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตาม พระราชบัญญัตินี้

ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดหรือคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ดังกล่าวจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด หรือคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย

(ร่าง) พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

พ.ศ.

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

สำนักงานปลัดกระทรวง

กระทรวงศึกษาธิการ

คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย
(ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

เหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมาย

1. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

1.1 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา และประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

1.2 ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่มีความจำเป็นและส่งผลต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุด เพราะเป็นการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ในการพัฒนาคุณภาพของประชากรกลุ่มใหญ่ และเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นประชากรที่อยู่นอกระบบโรงเรียนหรือพ้นจากการศึกษาในระบบโรงเรียนมาแล้ว

1.3 ปัญหาหรือข้อบกพร่องที่ต้องการแก้ไข

1) ความไม่เสมอภาคและความไม่เป็นธรรมของโอกาสและสิทธิ ในการได้รับบริการ การศึกษาของประชาชนแต่ละกลุ่ม แต่ละบุคคล

2) ความไม่ยืดหยุ่น ไม่ทั่วถึง และไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ การเรียนรู้ของบุคคล ของการศึกษาในระบบ

3) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องของสถาบันสังคมต่าง ๆ

4) ความไม่มีเอกภาพด้านนโยบาย และการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานที่ต่อเนื่องในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถาบันสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันสังคมที่ไม่ใช่สถานศึกษาที่มีภารกิจจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยตรง

1.4 มาตรการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจ

- 1) การผลักดันและส่งเสริมสนับสนุน ให้สถาบันสังคมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง
- 2) การจัดให้มีองค์การรับผิดชอบด้านนโยบาย และคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีสถานภาพและโครงสร้างการบริหารและการจัดการ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ

1.5 ทางเลือกอื่นที่จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน

ทางเลือกอื่นที่จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน อาจจะมีแต่หวังผลได้น้อยกว่าและรัฐต้องลงทุนมากกว่า

1.6 เหตุผลที่ทำให้เชื่อว่ามาตรการนั้นจะสามารถแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้

เป็นมาตรการที่มีความเป็นไปได้สูงมากในการที่จะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องตามข้อ 1.3 เนื่องจากเป็นมาตรการที่มุ่งแก้ไขปัญหา หรือข้อบกพร่องดังกล่าวที่สาเหตุหลักที่แท้จริง มีความชัดเจนในแนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาและกระบวนการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 และมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

2. ใครควรเป็นผู้ทำภารกิจ

2.1 เมื่อคำนึงถึงการคุ้มครองประชาชน ประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้วรัฐควรทำเอง ไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้ เพราะ

- 1) เอกชนมักหวังผลกำไรในเชิงธุรกิจ ทำให้ความต่อเนื่องในการจัดและคุณภาพของผลผลิตขึ้นอยู่กับผลกำไร - ขาดทุน เป็นหลัก
- 2) เอกชนมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านปริมาณน้อยกว่ารัฐ
- 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนทำได้ในวงจำกัดมากกว่ารัฐ

2.2 ถ้ารัฐควรทำ รัฐบาลควรเป็นผู้ทำไม่ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำภารกิจนี้ เนื่องจาก

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความพร้อมด้านบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรู้ เจตคติ ประสิทธิภาพ และอัตรากำลัง ตลอดจนงบประมาณ เทคโนโลยี และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา ซึ่งถ้าจะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ทุกแห่ง มีความพร้อมในการจัดการศึกษา รัฐต้องลงทุนสูงและใช้เวลานาน
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหลากหลาย ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏโดยทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มักจะให้ความสำคัญกับภารกิจอื่นมากกว่าภารกิจในด้านจัดการศึกษาและเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใด ๆ ที่จะผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับภารกิจในการจัดการศึกษามากกว่า หรือเช่นเดียวกับการศึกษาอื่น

3. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

3.1 ในการทำภารกิจนั้น จำเป็นต้องมีกฎหมายออกมาบังคับ

เพราะเป็นมาตรการเดียวที่จะสามารถผลักดันและส่งเสริมสนับสนุน ให้สถาบันสังคมต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง และมีความต่อเนื่องในการจัดและการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน

3.2 ถ้าจำเป็นต้องมีกฎหมาย กฎหมายนั้นควรเป็นกฎหมายระดับชาติไม่ควรเป็นกฎหมายระดับท้องถิ่น เพราะต้องการให้การทำภารกิจจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ต้องการแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องตามข้อ 1.3 นั้น มีการดำเนินการที่ครอบคลุมทุกชุมชน และครอบคลุมประชากรทุกพื้นที่ของประเทศภายใต้ความมีเอกภาพด้านนโยบาย และกลไกการบริหารจัดการที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนและประชาชนมีโอกาสได้รับบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันอย่างเสมอภาค

3.3 (ก) การใช้บังคับกฎหมาย

ใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เนื่องจากประชาชนทุกคนจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผลผสมผสานกันและสังคมไทยทุกท้องที่ที่จะต้องเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยอาศัยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกลไกเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในช่วงเวลาพร้อมกัน เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชน และชุมชนในทุกท้องที่

(ข) ระยะเวลาสิ้นสุดใช้บังคับกฎหมาย

ไม่มีระยะเวลาสิ้นสุด เพราะการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนทุกคน และการจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจจะต้องเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นงานหลักประการหนึ่งของงานพัฒนาประเทศ

3.4 ลักษณะการใช้บังคับ

☐ ระบบควบคุม ☐ ระบบกำกับ ☒ ระบบส่งเสริม

3.5 ประเภทของโทษที่กำหนด

☐ โทษทางอาญา ☒ มาตรการบังคับการปกครอง

4. ความซ้ำซ้อนของกฎหมาย

4.1 ในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันนี้มีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้แล้วคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในฐานะกฎหมายแม่บทด้านการศึกษาของชาติ ซึ่งกำหนดหลักการศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ และสาระบัญญัติส่วนใหญ่กล่าวถึงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือการศึกษาในระบบเป็นหลัก ส่วนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ขาดบทบัญญัติที่จะเป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของแนวการจัดการศึกษา และการบริหาร และการจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นต้องยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว

4.2 เหตุผลที่ไม่สมควรยกเลิก แก้ไข หรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว เพราะกฎหมายที่ตราขึ้นใหม่นี้ เป็นกฎหมายที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนกฎหมายดังกล่าว และมีสาระบัญญัติในการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการจัดการศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สาระและกระบวนการเรียนรู้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการกระจายอำนาจ

5. ภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า

5.1 กฎหมายที่จะตราขึ้นได้สร้างภาระหน้าที่ให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรทุกระดับ โดยจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจหลักจากผู้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัดเป็นหลัก

5.2 สิทธิและเสรีภาพของบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนที่ถูกจำกัดคือ การไม่เป็นผู้มีบทบาทภารกิจหลักเป็นผู้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.3 การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียนในเรื่องดังกล่าวนั้น จำกัดเท่าที่จำเป็นตามกรอบภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่ปรับเปลี่ยนใหม่ขององค์กร ซึ่งปรับเปลี่ยนจากผู้จัดเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัดการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก

5.4 ประชาชนและสังคมส่วนรวมจะได้ประโยชน์ที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การได้รับโอกาสทางการศึกษาที่กว้างขวางมากขึ้น การมีโอกาสเลือกรับบริการการศึกษาที่หลากหลาย สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ ความสนใจ และวิถีชีวิตมากขึ้น สถาบันสังคมต่าง ๆ มีสิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง สังคมประกอบด้วยประชาชนที่มีการศึกษา ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมากขึ้น และสังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และภูมิปัญญา

5.5 บทบัญญัติในกฎหมายนั้นอยู่ในวิสัยที่จะปฏิบัติได้โดยไม่เกิดความยุ่งยากหรือภาระหน้าที่เกินสมควร เพราะเป็นการปฏิบัติงานในภารกิจเดิมเพียงแต่ปรับเปลี่ยนจุดเน้นจากการเป็นผู้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัดเป็นหลัก

5.6 เมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน และการที่บุคลากร การศึกษานอกโรงเรียนถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพตามข้อ 5.2 เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่จะได้รับแล้วจะคุ้มค่า เพราะจะช่วยให้ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีความเสมอภาค และความเป็นธรรมอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีทางเลือกที่หลากหลายในการรับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ความสนใจ และวิถีชีวิตมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

6. ความพร้อมของรัฐ

6.1 รัฐมีความพร้อมในด้านกำลังคน กำลังเงิน ความรู้ ที่จะบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ

(ก) **อัตรากำลังคน** ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติตามบทบาทภารกิจใหม่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ข) **คุณวุฒิ ความรู้ และประสบการณ์** ของกำลังคนที่มีอยู่มีศักยภาพเพียงพอที่จะ ปฏิบัติตามบทบาทภารกิจใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจจะมีการฝึกอบรมเสริมทักษะบางประการให้ สอดคล้องกับบทบาทภารกิจใหม่สำหรับบุคลากรในระดับปฏิบัติ เช่น ทักษะในการประสานงาน การเป็นนัก จัดการเครือข่าย การนิเทศ การจัดการความรู้ เป็นต้น

(ค) **งบประมาณ** ที่คาดว่าจะต้องใช้ตามสถานการณ์ขององค์กร และภารกิจใหม่น่าจะไม่ แตกต่างกับปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะไม่ได้มีการขยายองค์กรและเพิ่มภารกิจงานใหม่แต่อย่างใด ตรงกันข้าม อาจจะใช้งบประมาณในอัตราส่วนที่ลดน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนบุคลากรกับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากการปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจขององค์กร จากผู้จัดซึ่งดำเนินการเองในการจัดการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัดเป็นหลัก ซึ่ง เป็นการให้ทรัพยากรของสถาบันสังคมอื่นมาดำเนินการตามสัดส่วนของบทบาทภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

6.2 วิธีการที่จะทำให้ผู้ที่จะต้องถูกกฎหมายบังคับมีความเข้าใจ มีความพร้อม และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างยินยอมพร้อมใจ

ใช้วิธีการอย่างหลากหลายควบคู่กันโดยเน้นการเข้าถึงบุคลากรการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย และสถาบันสังคมต่าง ๆ ทุกระดับอย่างทั่วถึง อาทิ การประชาสัมพันธ์ และ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบต่าง ๆ โดยผ่านช่องทางสื่อที่หลากหลาย เช่น หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร การประชุมสัมมนาในโอกาสต่างๆ เป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือ ใกล้เคียงกัน

กำหนดให้มีการวิเคราะห์ภารกิจที่ซ้ำซ้อนร่วมกัน โดยแยกแยะให้เห็นชัดเจนถึงขอบข่ายงาน ตามภารกิจ กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการ และกำหนดกรอบความร่วมมือการดำเนินงานในลักษณะภาคี เครือข่ายหรือเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพรองที่ชัดเจน โดยมีการประสานงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งระดับนโยบายและ ระดับปฏิบัติ

8. วิธีการทำงานและการตรวจสอบ

8.1 ระบบการทำงานที่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ระบบการทำงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยึดหลักการที่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนี้

(ก) **หลักนิติธรรม** การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้จะวางอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความจำเป็นอย่างแท้จริง และนำไปบังคับใช้ด้วยความรัดกุม รวดเร็ว และเป็นธรรม

(ข) **หลักคุณธรรม** การประกันโอกาสและการจัดบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการอย่างทั่วถึง เสมอภาค และสำหรับประชาชนผู้ด้อยโอกาสจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงบริการการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกับประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจและสังคมมากกว่า (ตามมาตรา 10)

(ค) **หลักความโปร่งใส** การทำงานร่วมกันของคณะกรรมการบริหารงานระดับต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ และการมีส่วนร่วมของสถาบันสังคมต่าง ๆ วางอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางกันซึ่งกันและกัน สามารถตรวจสอบได้ทั้งระบบ

(ง) **หลักความมีส่วนร่วม** การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยึดหลักความมีส่วนร่วมเป็นหัวใจความสำเร็จของการดำเนินงาน กล่าวคือ การส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันสังคมต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบเป็นผู้จัดหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง โดยมีระบบการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมดังกล่าวที่ชัดเจน

(จ) **หลักความรับผิดชอบ** การดำเนินการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มุ่งให้สถาบันสังคมต่าง ๆ ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาคุณภาพประชากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตทางเศรษฐกิจและการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก

(ฉ) **หลักความคุ้มค่า** การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากร เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับสังคมโดยรวม

8.2 ระบบการตรวจสอบ

กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และสถาบันสังคมต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และมีระบบการตรวจสอบควบคุมคุณภาพและมาตรฐานตลอดจนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาและสถาบันสังคมต่าง ๆ ที่ร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยกำหนดแนวปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน (ตามมาตรา 16 และมาตรา 19)

8.3 ระบบการคานอำนาจ

การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา และสถาบันสังคมที่เป็นหน่วยจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เสนอความเห็นและประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) นอกจากนี้ การบริหารและการจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในรูปของคณะกรรมการ คณะต่างๆทุกระดับ แต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เป็นผู้แทนจากสถาบันสังคมต่าง ๆ ที่หลากหลาย (ตามมาตรา 14 มาตรา 17 และ มาตรา 18)

9. อำนาจในการตราอนุบัญญัติ

ได้กำหนดกรอบหรือมาตรการป้องกันมิให้มีการตราอนุบัญญัติเป็นการขยายอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเพิ่มภาระแก่บุคคลเกินสมควร ได้แก่

9.1 การให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 5)

9.2 การให้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดสรรทรัพยากรและสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้เรียน (มาตรา 10)

9.3 การให้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนสถาบันสังคมต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบในคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (มาตรา 14)

9.4 การให้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (มาตรา 16)

9.5 การให้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหากรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร (มาตรา 18)

9.6 การให้มีประกาศกระทรวงว่าด้วยการจัดตั้ง ยุบ เลิก รวม การกำหนดบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (มาตรา 21)

9.7 การให้มีประกาศของคณะกรรมการสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ว่าด้วยจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการสถานศึกษา (มาตรา 22)

10. การรับฟังความคิดเห็น

10.1 ในการร่างกฎหมายได้เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารระดับกระทรวงของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกแห่งทั่วประเทศ และนักวิชาการจากสถาบันสังคมต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน ภาคประชาชน และภาคชุมชน ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดประชุมพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้หลายครั้ง รวมทั้งเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นผ่านทางอินเทอร์เน็ต

10.2 ข้อคัดค้านของผู้เกี่ยวข้อง ในการพิจารณา (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้ผ่านทางการประชุม และการแสดงความคิดเห็นทางอินเทอร์เน็ต พบว่า ไม่มีข้อคัดค้านส่วนที่เป็นสาระสำคัญของ (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้แต่อย่างใด สำหรับข้อคัดค้านที่มีผู้เสนอบางส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อของ (ร่าง) พระราชบัญญัติ เช่น บางส่วนมีความเห็นว่า (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้ควรชื่อพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน หรือเกี่ยวกับสถานภาพ หรือฐานะขององค์กร ควรมีฐานะเป็นส่วนราชการระดับกรม หรือระดับสำนักงาน ที่ทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมดโดยเอกเทศ เป็นต้น

อนึ่ง ในกระบวนการจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ทั้ง 76 จังหวัดหรือ 175 เขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ที่มีต่อสถานภาพและบทบาทภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ดำเนินการระหว่างวันที่ 10 มกราคม - 6 มีนาคม 2550 โดยใช้แบบสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร และนักวิชาการของภาคส่วนต่าง ๆ ได้ข้อมูลทำการวิเคราะห์จำนวน 705 ชุด จากองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ จำนวน 705 องค์กร ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 305 แห่ง สถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 169 แห่ง สถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 82 แห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 60 แห่ง สถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 58 แห่ง และสถานศึกษาอุดมศึกษา จำนวน 31 แห่ง ปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

1) ถ้ายึดถือ "ประโยชน์ที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายจะได้รับ ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ความเหมาะสมกับขอบเขตภารกิจที่รับผิดชอบ และการได้รับความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมทุกระดับ" ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนควรมีสถานภาพเป็นส่วนราชการระดับกรม โดยเป็นนิติบุคคล

2) ถ้ายึดถือ "ความจำเป็นเร่งด่วนของการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) ให้ถึงระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย และการสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมในการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ของประชาชนให้กว้างขวางมากกว่าที่เป็นอยู่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนควรมีบทบาทภารกิจหลัก คือ เป็นผู้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายร้อยละ 80 ส่วนอีกร้อยละ 20 ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคส่วนอื่นจัด

ผลการสำรวจดังกล่าว เป็นข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่สอดคล้องกับ
เจตนารมณ์พื้นฐานอันเป็นที่มาของ (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้ และเป็นการยืนยันว่าสังคมต้องการเห็นการจัด
ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ทุกภาคส่วนของสังคมหรือสถาบันสังคมต่าง ๆ มีส่วนร่วม
รับผิดชอบดำเนินการอย่างกว้างขวาง โดยมีระบบโครงสร้างและกลไกการบริหารและการจัดการที่สามารถ
ขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชน สังคม และประเทศชาติได้
ประโยชน์สูงสุดจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สมดังเจตนารมณ์ของ (ร่าง)
พระราชบัญญัตินี้

**ผลการสำรวจความคิดเห็นของภาคส่วนต่างๆ ของสังคม
ที่มีต่อสถานภาพและบทบาทภารกิจของ
สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน**

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงศึกษาธิการ

**ผลการสำรวจความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมที่มีต่อสถานภาพ
และบทบาทภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน**

1. ช่วงระยะเวลาที่ทำการสำรวจ ระหว่างวันที่ 10 มกราคม – 6 มีนาคม 2550
2. หน่วยการวิเคราะห์และแหล่งข้อมูล ประกอบด้วย สถานศึกษาการศึกษาออกโรงเรียน สถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา สถานศึกษาอุดมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 76 จังหวัด หรือ 175 เขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสำรวจโดยจัดส่งทางไปรษณีย์ถึงสถานศึกษาการศึกษาออกโรงเรียนทุกแห่งทั่วประเทศ และให้สถานศึกษาประสานการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น แล้วจัดรวบรวมส่งให้สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน
4. ข้อมูลที่นำมาทำการวิเคราะห์ ได้จากแหล่งข้อมูล จำนวน 705 ชุด (แหล่งข้อมูลละ 1 ชุด) ประกอบด้วย
 - 4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล) จำนวน 305 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 43.26
 - 4.2 สถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 169 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 23.97
 - 4.3 สถานศึกษาการศึกษาออกโรงเรียน จำนวน 82 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 11.63
 - 4.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 60 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 8.51
 - 4.5 สถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 58 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 8.23
 - 4.6 สถานศึกษาอุดมศึกษา จำนวน 31 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 4.40
5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา
6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 6.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล
 - 6.1.1 สถานภาพ/ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.73) เป็นผู้บริหาร ส่วนร้อยละ 30.78 อื่น ๆ และอีกร้อยละ 11.49 ไม่ระบุ
 - 6.1.2 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทภารกิจของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (N = 692) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.59) รองลงมาอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 43.79) และระดับน้อย (ร้อยละ 4.62) ตามลำดับ
 - 6.1.3 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทภารกิจของเขตพื้นที่การศึกษา (N = 697) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 49.50) รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.63) และระดับน้อย (ร้อยละ 3.87) ตามลำดับ

/6.1.4 ความรู้ ...

6.1.4 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทภารกิจของวิทยาลัยชุมชน (N = 685) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.93) รองลงมาอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 23.07) และระดับมาก (ร้อยละ 20.00) ตามลำดับ

6.1.5 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทภารกิจของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (N = 686) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.27) รองลงมาอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 29.01) และระดับน้อย (ร้อยละ 14.72) ตามลำดับ

6.1.6 ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (N = 678) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 59.00) รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.35) และระดับน้อย (ร้อยละ 2.65) ตามลำดับ

6.2 ความเห็นที่มีต่อสถานภาพและบทบาทภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน

6.2.1 ถ้ายัดถือ “ประโยชน์สูงสุดที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายจะได้รับ ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ความเหมาะสมกับขอบเขตภารกิจที่รับผิดชอบ และการได้รับความร่วมมือ/การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จากภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมทุกระดับ” (N = 705) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีสถานภาพเป็นส่วนราชการระดับกรม โดยเป็นนิติบุคคล (ร้อยละ 34.18) รองลงมา ได้แก่ มีสถานภาพเช่นเดิม (หน่วยงานระดับกอง) อยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเหมือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทุกประการ (ร้อยละ 31.35) มีสถานภาพเช่นเดิม (หน่วยงานระดับกอง) อยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้สถานศึกษาไปอยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา (ร้อยละ 13.33) มีสถานภาพเป็นส่วนราชการระดับกรม โดยไม่เป็นนิติบุคคลอยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ร้อยละ 8.51) ยุบรวมกับสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชนอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ร้อยละ 4.96) และมีสถานภาพเช่นเดิม (หน่วยงานระดับกอง) อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ร้อยละ 2.41) ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 5.25 มีความเห็นเป็นอย่างอื่น เช่น เป็นสำนักงานเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากมีภารกิจรับผิดชอบกว้างขวางเช่นเดียวกัน หรือบางส่วนระบุว่า ให้สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อความสะดวกในการจัดบริการการศึกษาให้กับประชาชน หรือบางส่วนระบุว่า มีสถานภาพเช่นเดิม แต่ไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือบางส่วนระบุว่า เป็นหน่วยงานในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

6.2.2 ถ้ายัดถือ “ความจำเป็นเร่งด่วนของการยกระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 – 59 ปี) ให้ถึงระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย และการสร้างความเสมอภาค และความเป็นธรรมในการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ของประชาชนให้กว้างขวางมากกว่าที่เป็นอยู่” (N = 705) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.01) มีความเห็นว่า สำนักบริหารงานควรมีบทบาทภารกิจหลัก คือ

เป็นผู้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายร้อยละ 80 ส่วนอีก ร้อยละ 20 ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคส่วนอื่นจัด รองลงมาได้แก่ ควรมีบทบาทภารกิจรับผิดชอบและสถานภาพ เหมือนเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (ร้อยละ 30.50) เป็นหน่วยงานกลางในการวางนโยบายและพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ร้อยละ 15.18) และเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ ภาคส่วนอื่นเป็นผู้จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ร้อยละ 80 ส่วนอีกร้อยละ 20 เป็นผู้จัดเอง ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 3.97 มีความเห็นอื่น ๆ เช่น ให้ กศน.จัดเอง ร้อยละ 70 และให้ภาคส่วนอื่นจัดร้อยละ 30 ให้จัดการศึกษาด้านอาชีพเป็นหลักและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น ภารกิจเสริม ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โอนสถานศึกษาไปสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้สถานศึกษามีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย ภายใต้การบริหารจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจเช่นเดิมแต่ให้ออนไปอยู่ในสังกัดเขตพื้นที่ การศึกษา เป็นต้น

6.2.3 ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ สถานภาพและบทบาทภารกิจของสำนักบริหารงาน การศึกษานอกโรงเรียน (ถ้าพิจารณาที่ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับเป็นหลัก) มีความเห็นที่แตกต่างกันอย่าง หลากหลาย ที่สำคัญ เช่น

- เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- เป็นหน่วยงานระดับกรมและเป็นนิติบุคคล โดยมีภารกิจในการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย
- เป็นหน่วยงานกลางในการสนับสนุนให้ภาคส่วนอื่นจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย
- ควรยกฐานะเป็นสำนักงาน (เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เพื่อให้ สอดคล้องกับภารกิจที่รับผิดชอบ และมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ โดยมีกฎหมายรองรับในแต่ละระดับ
- ยกกระดับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นสำนักงาน
- เน้นการจัดการศึกษาให้กับผู้ด้อย/ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก
- เพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น
- เน้นการศึกษาด้านอาชีพและการศึกษาตามอัธยาศัยให้โดดเด่น
- เพิ่มบุคลากรและสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- มีสถานภาพและบทบาทในการจัดการศึกษาให้กับชุมชนอย่างแท้จริง
- จัดการเรียนการสอนสายสามัญ (การศึกษาขั้นพื้นฐาน) ให้กว้างขวางและมีคุณภาพ ส่วน การศึกษาสายอาชีพ (การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ) ควรมอบให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา หรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากมีบุคลากร วัสดุ และเครื่องมือพร้อม มากกว่า

/- ลดความเป็น ...

- ลดความเป็นระบบราชการให้น้อยลง
- มีนโยบายที่ชัดเจนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- มีสถานภาพและบทบาทเชิงรุก และประสานงานให้มากกว่าเดิม
- จัดการศึกษานอกระบบให้มีความหลากหลายมากกว่าเดิม
- ให้ดูแลการศึกษานอกระบบทั้งหมด
- ให้ส่วนภูมิภาค/พื้นที่มีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ควบคุม และ

บริหารจัดการ ส่วนสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายให้มีบทบาทในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ฯลฯ
